

hi100rky

Don Filip Rinaldi a slovenskí saleziáni

Don Filip Rinaldi (1856 – 1931) bol tretím nástupcom dona Bosca vo funkcii hlavného predstaveného saleziánov. Už don Bosco zbadal jeho výnimočné ľudské kvality i duchovné dary, a preto oň nechcel prísť. Prosil ho aj osobne, aby sa vrátil do oratória. Mladík Filip z neho totiž odišiel po akomsi necitlivom výstupe istého asistenta.

Z Filipa sa po odchode z oratória stal sedliak a zbožní rodičia mu pripravili aj nevestu. Kto vie, či don Bosco vedel, ako sa situácia v jeho prípade vyvíja, no v rozhodujúcom okamihu prišiel za ním z Turína. Po dlhom rozhovore sa aj Rinaldi vrátil do Turína a vstúpil k saleziánom. Don Bosco ho v štúdiách hnal dopredu, akoby ho pre niečo veľmi súrne potreboval. Filip študoval len to podstatné a v roku 1882 bol vysvätený za kňaza.

Pred smrťou dona Bosca sa don Rinaldi u neho chcel ešte vyspovedať, ale ten už nevládal. Tak mu don Filip povedal: „Ja vám poviem svoje hriechy a vy mi povedzte len jedno slovo.“ A tak sa stalo. Po vyznaní hriechov mu don Bosco povedal: „Meditácia.“ Svätec mu odporúčal do života práve toto.

Praktická múdrosť

Don Rinaldi bol múdry, ale bez diplomov. Zato mal zdravý sedliacky rozum, dobrého ducha, viedol hlboký duchovný život a aj preto dostal od dona Ruu dôležité úlohy. Po dvadsiatich rokoch šírenia saleziánskeho diela v Španielsku si ho povolal k sebe do Turína. Bol prefektom kongregácie, čo bola veľmi dôležitá funkcia.

A pokračoval v nej aj počas vedenia kongregácie druhým generálnym predstaveným donom Paolom Alberom (1845 – 1921). Po jeho smrti sa hľadalo, kto bude tretím nástupcom dona Bosca. Skloňovalo sa aj meno dona Rinaldiho. Ale v predvečer voľby ktosi povedal: „*Je len neskorým povoláním. Nemá žiadne veľké školy.*“ Pravda, no Duch Svätý na takéto reči nedbal. Don Rinaldi mal praktickú múdrosť a bohaté životné skúsenosti.

Takže bol Bohom i bratmi vyvolený a od roku 1922 poverený vedením saleziánov na svetovej úrovni. Keď sa to stalo, rozrušený vstal a povedal: „*Čo ste to urobili? Táto voľba je podľa mňa veľký omyl.*“ Don Francesca, ktorý žil po boku dona Bosca dlhý čas, však všetkých upokojil: „*Donovi Rinaldimu chýba už len donov Boscov hlas. Všetko ostatné má.*“

A bola to pravda. Don Rinaldi konal v duchu dona Bosca – s jeho múdrosťou a apoštolským zariadením. Počas jeho vedenia saleziánov sa ich počet zdvojnásobil. Na misie ich išlo okolo 1 900 a počet saleziánskych domov sa tiež zdvojnásobil. A čo bolo dôležité, aj v novom úrade zostal don Rinaldi láskavý, pokorný a trpezlivý. A to si bratia veľmi cenili.

Obnova rozbitého sveta

Slovenskí saleziáni zažili aj prvého nástupcu dona Bosca – dona Ruu. Práve od neho prví Slováci prijali obliečku do klerického stavu. Počas vojny mal na starosti kongregáciu don Paolo Albera a mal to ozaj ťažké, keďže aj saleziáni boli posielaní na front a mnohí sa ocitli na opačných bojujúcich stranách. Štatistiky hovoria, že to zasiahlo až dvetisíc saleziánov.

Na donovi Rinaldim ležala povojnová obnova saleziánskeho diela. Na jeho stole sa hromadili mnohé žiadosti z krajín, ktoré vznikli po prvej svetovej vojne. A všetci chceli saleziánov, aby im pomohli vytiahnuť mládež z tejto zdivočenej doby a kultúry.

Ani žiadosť zo Slovenska nenechala na seba dlho čakať. Don Viliam Vagač našiel odvahu a napísal do ústredia v Turíne memorandum s prosbou o zriadenie ústavu pre slovenských mladíkov. Don Albera vtedy ešte žil, ale bol chorý, takže veci za neho vybavoval don Rinaldi, ktorý bol vtedy generálnym prefektom a zástupcom hlavného predstaveného. Vec čakala na riešenie. Potrebný bol totiž personál, ale aj financie.

Odvaha presadiť vízie

Ďalším nadšencom za slovenské saleziánske dielo bol klerik František Sersen. Ten, sa po šiestich rokoch pobytu v Taliansku, vrátil domov do Šelpíc. Božie cesty ho viedli tak, že stretol mládenca Janka Hlubíka, ktorý sa vrátil z vojny. Janko mu otvoril srdce: „*Veľmi túžim stať sa kňazom, ale nikde ma nechcú, lebo som už starý, mám cez dvadsať rokov.*“

Klerik Sersen mu vybavil prijatie u saleziánov v Ríme. Prijali ho na skúšku, ale záznaky sa dejú. Pre hlboké náboženské zanietenie i vzorné správanie bol prijatý do noviciátu a už v roku 1921 sa stal saleziánom.

Keď sa pre slovenských mládencov ukázala schodná cestička, cez prázdniny sa naši mladí saleziáni vrátili na Slovensko a urobili nábor ďalších záujemcov na toto talianske saleziánske dobrodružstvo. Do Ríma prišli teda ďalší mladíci. Keďže ich čoskoro bolo cez tridsať, talianski saleziáni niektorých poslali do Genzana neďaleko Ríma.

Ale záujemcov stále pribúdalo. Čo robiť? Najlepšie by bolo, keby títo mladíci mali svoj slovenský ústav. Preto predstavení v Ríme odporučili Sersenovi ísť rovno do ústredia saleziánov v Turíne, aby tam informoval o situácii a aby zodpovední našli riešenie.

Stretnutie s donom Rinaldim

Prvé stretnutie klerika Sersena s členmi generálnej rady bolo rozpačité. Aj u dona Rinaldiho vznikla pochybnosť: „*Čo to tento mladý bohoslovec chce? Nemá personál, nemá prostriedky. No guráž mu nechýba!*“ Sersen nepochodil, ale predsa našiel spriaznenú dušu – dona Gusmana, ktorý bol tajomníkom generálnej kapituly.

A ten vidiac, že ide o dobrú vec, prebral zodpovednosť a poslal Sersena do Perose Argentína. Tak sa nazývalo mestečko pod Alpami, vzdialené asi 60 kilometrov od Turína. Nech tam pripraví všetko pre prijatie slovenských mladíkov.

Keď v Perose talianski saleziáni o veci počuli, veľmi sa preľakli. Na povrch vyšla klasická otázka: „*Kto to bude platiť?*“ Sersen pohotovo zareagoval: „*Božia prozreteľnosť. Máme kontakty na Slovákov v Amerike,*“ maľoval skvelé vízie pred zdesenými saleziánmi. Najviac jójkal ekonóm, ktorý na sväté reči veľmi nedal. Ale Sersen všetkých ako-tak upokojil.

Keď bolo všetko zariadené, vrátil sa do Turína a donovi Rinaldimu opísal situáciu. Poprosil ho, aby sa mohol vrátiť do Ríma a pokračovať vo svojich štúdiách. On však povedal: „Počul som, že ty máš celú vec v rukách preto predbežne zostaň tam.“ A Ferko Sersen to prijal.

Vyliatie milosti na náš národ

Dom Slováci mali, ale bolo ho treba aj udržať. Preto don Vagač, klerik Sersen i iní saleziáni vypisovali listy krížom-krážom po celom svete. Prosia o podporu. Finančnú i modlitbovú. A dostalo sa jej od slovenských laikov, amerických Slovákov, ľudí z domova i zo sveta, od príbuzných mladíkov, od rôznych inštitúcií, i slovenských biskupov.

Prekvapení boli aj talianski predstavení. V Perose bolo miesto pre 40 mladíkov, ale už druhý rok sa zo Slovenska hlásilo ďalších 216 chlapcov. Čo s nimi? Niečo neprijali, iných dali do iných miest v Taliansku a nakoniec sa v Perose tlačilo 60 mladíkov. Samozrejme, že bolo potrebné posilniť aj saleziánsky personál. Ten slovenský bol roztrúsený, ale našiel sa.

Dielo v Perose donovi Rinaldimu prirástlo k srdcu, otcovsky ho sledoval a podporoval. Ba na nasledujúci rok ustanovil svojho mladšieho rodného brata dona Giovanniho Rinaldiho za direktora ústavu. Takže mal správy, čo sa v Perose deje, aj po rodinnej linke. V dome sa ešte raz akosi potlačili, čosi nepotrebné vyhodili, pridali postele na chodbu, takže počet Slovákov narástol na 77.

A celkovo v Taliansku sa chystalo na apoštolskú činnosť a povznesenie národa už okolo 130 slovenských mladíkov. Bolo nutné s tým niečo robiť. Ako by sme povedali dnes, vec bolo potrebné posunúť do ďalšieho levelu.

Čo sa budete po svete túlať

Slováci vo vzniknutej Československej republike získali prvých slovenských biskupov v roku 1921. Za biskupov boli v Nitre vysvätení Karol Kmeťko, Ján Vojtaššák a Marián Blaho. Postupne sa v slovenských diecézach obsadzovali aj ďalšie biskupské stolce.

Biskupi dobre vedeli, aká je situácia mládeže na Slovensku po prvej svetovej vojne. Jasne videli, že rehoľa, ktorá sa výslovne venuje mladým ľuďom a ľudovým vrstvám, je v našom národe veľmi potrebná.

Situáciu dobre čítali aj saleziánski predstavení v Turíne. Súhlasili s príchodom na Slovensko, len bolo potrebné pre saleziánov nájsť vhodné miesto a zaslať im pozvanie aspoň od jedného biskupa.

U nás sa aktivity chytil pán biskup Karol Kmeťko, ktorý sformuloval list *Výzva slovenských biskupov katolíckemu ľudu*. Na zasadaní biskupov v Žiline, dňa 24. januára 1924, ho podpísali všetci prítomní monsiñori a list sa mal čítať vo všetkých farnostiach na Slovensku. Hlavná myšlienka v liste bola: „Saleziáni, čo sa budete po svete túlať, aj doma máme dosť mládeže. A vy veriaci, pomôžte im!“

Keď radosť zaplaví srdcia

Biskupi poslali list v origináli i v taliančine aj saleziánom do Turína. Len čo ho hlavný predstavený don Filip Rinaldi prečítal, bol veľmi dojatý a viackrát zopakoval vetu: „*To sa nám ešte nestalo... To sa nám ešte nestalo...*“

Prekvapenému prisediacemu to nedalo, a preto sa zvedavo spýtal: „Čo sa nám ešte nestalo? Na čo myslíte, don Rinaldi?“ Predstavený zdvihol obočie, rozhodil rukami a radostným hlasom dodal: „Nikdy sa v dejinách našej spoločnosti ešte nestalo, aby všetci biskupi podpísali žiadosť o príchod saleziánov do niektorej krajiny.“

A prípravy na príchod saleziánov na Slovensko sa urýchlili. Vyberali sa rôzne miesta. Dekan Nečesálek písomne kontaktoval dona Vagača, že Šaštín by mohol byť pre nich tým zasľúbeným miestom a že biskup Jantusch nie je proti.

Po prijatí správy zaplavila dona Vagača nevídaná radosť a 24. mája 1924, na sviatok Márie Pomocnice kresťanov, hlavnej patrónky saleziánov, sa pobral do Šaštína.

Miesto sa mu z viacerých dôvodov pozdávalo. No najmä si cenil to, že by saleziáni boli pod ochranou Sedembolestnej Panny Márie, patrónky slovenského národa. S výsledkom svojho skúmania oboznámil saleziánskych predstavených v Turíne a tí na čele s donom Filipom Rinaldim s miestom súhlasili.

Slávnostná chvíľa prebratia Národnej baziliky nastala 8. 9. 1924, na sviatok Narodenia Panny Márie. A medzi slovenskými saleziánmi, ale i v národe, nastala obrovská radosť.

Don Rinaldi, Dobrovoľníčky dona Bosca a Slovensko

A nesmieme zabudnúť na ešte na jedno dôležité v súvislosti s donom Filipom Rinaldim. Don Rinaldi založil viacero saleziánskych inštitúcií i spolkov. Medzi najdôležitejšie patrí Sekulárny inštitút dobrovoľníčok dona Bosca. Bola to v Cirkvi veľmi pokroková idea. O čo išlo? Ako k tomu došlo?

Jednoducho povedané, okolo oratórií v Turíne, ale aj inde, sa zdržiavalo veľa zbožných dievčat. Pomáhali saleziánom v apoštoláte, ba aj v iných aktivitách – tam, kde bolo treba. Dievčatá boli zbožné, nevydávali sa. Preto don Rinaldi v roku 1917 urobil odvážny krok: čítal ich aktivity a štýl života ako povolanie od Pána a našiel im dôstojné miesto v saleziánskej rodine i v Cirkvi. Inicioval vznik nového inštitútu.

Sestry majú sľuby čistoty, chudoby, poslušnosti, no sú „rezervované“ – teda sa tým nechvália, neprezradia kto sú. Apoštolujú podľa svojich darov, v prostredí, kde žijú a pracujú. A táto zložka saleziánskej rodiny už od roku 1965 veľmi intenzívne pôsobí aj na Slovensku.

Medzi najväčšie radosti dona Filipa Rinaldiho bolo organizovanie blahorečenia dona Bosca v roku 1929. A sám bol za svoju vernosť a statočný život v roku 1990 blahoslavený. Urobil to pápež Ján Pavol II. A saleziáni dodávajú: dobre urobil.